

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD  
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ  
1985



BRNO 1987

## DOKONČENÍ VÝZKUMU "HRÁDKU" U PŘÍBRAMI /okr. Brno-venkov/

Josef Unger, AÚ ČSAV Brno

Na lokalitě, z větší části zničené lomem v Mariánském údolí byl ve dnech 16. - 18.4.1985 proveden ve spolupráci s členy vlastivědného kroužku SZK<sup>F</sup> Rosice archeologický výzkum. Jeho účelem bylo určit půdorys objektu, který byl zachycen již při zjišťovacím výzkumu minulého roku. Podářilo se stanovit půdorys kamenné substrukce o vnějších rozměrech 4,2 x 4,1 m a síle zdiva 0,7 - 1,0 m. V jižní části se zdivo dochovalo poměrně dobře, zato severozápadní roh byl zničen. Zdivo bylo postaveno z místního kamene na hlínu a místy se dochovalo do výšky až 0,4 m. Při výzkumu byly nalezeny kousky malty s jednou stranou vyhlazenou. Zdá se, že malta vyrovnávala korunu kamenné substrukce tak, aby na tomto základu mohla být postavena dřevěná, patrně srubová, stavba. Uvnitř objektu byla zjištěna udusaná podlaha s kousky mazanice. Na podlaze, především v jihovýchodním rohu, byly nalezeny zlomky jedné nádoby. Vně objektu na jižní straně se našly dva nepatrné zlomky z nádob. Menší vkopy jižně i východně objektu zůstaly negativní.

Keramické zlomky nalezené na podlaze uvnitř objektu pocházejí pravděpodobně z jedné nádoby. Tři zlomky jsou z okraje, dva zdobené z výdutě a čtyři zlomky ode dna. Dále bylo objeveno asi čtyřicet, vesměs drobných, nezdobených zlomků ze stěny nádoby. Nádoba byla vyrobena z jemně zrnitého materiálu s ostřivem až do průměru 2 mm se stopami jemné slídy /biotitu/. Nádoba byla vytáčena na rychlorotujícím kruhu, pro což svědčí jak utváření dna, tak i tenkostěnnost /síla zlomku ze stěny 3 mm/. Nádoba měla vejčitý tvar s dosti výraznou výdutí. Okraj byl vně vyhnut a zaoblčen. Výzdoba byla provedena rytím, a to tak, že těsně pod hrdlem byly vyryty dva až tři vodorovné žláby široké 4 mm. Na plecích nádoby byla vyryta jednoduchá vlnice a rýha mnohem užší než předchozí žláby. Vypálení bylo provedeno v redukčním prostředí bez přístupu vzduchu, a proto je povrch vně i uvnitř černý, na povrchu až leskle černý a místy šedý. Nestejnobarvnost povrchu je dokladem nepřilíš pravidelného režimu v hrnčířské peci. Rozměry nádoby lze rekonstruovat následovně: průměr okraje asi 18 cm, průměr dna asi 14 cm a výšku nádoby lze odhadnout na 12 až 15 cm. Datovat lze tuto nádobu do doby od druhé poloviny 15. stol., ale může být i ze staletí následujících. Ze zlomku nalezených vně objektu je jeden asi pravěký a jeden polévaný je novověký.

Z výzkumu vyplývá, že vzhledem k malému počtu nálezů se nejedná o lokalitu trvale osídlenou. Tato skutečnost, stejně jako i datování keramiky, svědčí proti ztotožnění zkoumané lokality s tvrzí u zaniklé vsi Lhotka, kterou bude třeba hledat na jiném místě. Zdá se, že v strategicky výhodné poloze chráněné příkopem mohl v neklidných dobách 15. - 17. stol. stát strážní objekt. Samozřejmě není vyloučena ani jiná interpretace objektu /lovecká chata, letohrádek atp./.

Beendung der Grabung des "Hausberges" bei Příbram /Bez. Brno-venkov/. Auf der, zum Grossteil durch den Steinbruch vernichteten Lokalität, hat man den Grundriss einer steinernen Substruktion mit den äusseren Ausmassen von 4,2 x 4,1 m und Stärke des Gemäuers von 0,7 - 1,0 m bestimmt. Das aus lokalem Stein auf Lehm errichtete Gemäuer hatte die obere Seite mit Mörtel geebnet und diente als Fundament eines Holzgebäudes. Die im Inneren des Objektes gefundenen Bruchstücke eines Gefässes kann man in die Zeit von der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts datieren, aber es kann auch aus dem darauffolgenden Jahrhundert sein. Von den ausserhalb des Objektes gefundenen Bruchstücken ist eines vielleicht prähistorische und eines neuzeitig. Es handelt sich scheinbar nicht um die Feste zur Dorfwüstung Lhotka, sondern vielleicht um ein Wachtobjekt, oder Überreste einer Jagdhütte, event. eines Lustschlösschens.

## POKRAČOVÁNÍ VÝZKUMU ZANIKLÝCH STŘEDOVĚKÝCH HRADŮ V OBLASTI HOSTÝNSKÝCH VRCHŮ /okr. Kroměříž/

Jiří Kohoutek, Oblastní muzeum jihovýchodní Moravy - Gottwaldov

V roce 1985 pokračovala další etapa výzkumu zaniklých středověkých hradů v severovýchodní části horského pásma Hostýnských vrchů. Pomocí zjišťovacích sondáží byly zkoumány lokality Šaumberk a Obřany.

Hrad Šaumberk /kat. úz. Podhradní Lhota, okr. Kroměříž/ byl zbudován na temeni výrazného vrcholu /kóta 610 m/. Vlastní jádro hradu má tvar téměř pravidelného obdélníka o délce asi 115 m a šířce 32 - 35 m. Od okolního terénu je z jižní strany oddělen mohutným příkopem s vně navršeným valem. Z ostatních stran je jádro hradu obklopeno rozsáhlým parkánem, zbudovaným na terasovitě upraveném svahu. Výzkumem se zjistilo, že hradní jádro mělo patrně pravidelnou vnitřní obvodovou zástavbu, částečně zapuštěnou do svahu. Upravená vrcholová skalní plošina tvořila prostor nádvoří. Výstavbu hradu lze klást přibližně do 70. let 13. století /stavebníkem byl olomoucký biskup Bruno ze Šaumberka/, někdy na počátku, resp. v průběhu 1. poloviny 14. století byl hrad poškozen požárem a nebyl již obnoven v celém rozsahu.

Jeho funkci zřejmě převzal nový hrad, zbudovaný na nižším vrcholu severním směrem ve vzdálenosti asi 500 m od původní lokality, nazývaný někdy také jako Bašta nebo Zubříč. Má přibližně oválný půdorys

o průměru kolem 30 m a na jihozápadní straně jsou rozeznatelné zbytky palácové stavby. Výzkumem byl zjištěn pravděpodobný vstup do hradu, a to na jeho severozápadní straně, kde byl nalezen fragment ostění brány /?/. Hrad vznikl podle výsledků průzkumu někdy po polovině 14. století a jeho konečný zánik lze klást k polovině 15. století.

Hrad Obřany /kat. úz. Bystřice p. H. - Chvalčov, okr. Kroměříž/ byl postaven na jednom z nejvyšších vrchů pohoří /kóta 704 m/. Má tvar značně protáhlého nepravidelného obdélníka s částečně uchovanými partiemi zdiva v severozápadní části. Výzkum zde zachytil jedinou náleзовou vrstvu, prokazující existenci hradu od poloviny 14. století do poloviny 15. století. Sporadické nálezy keramiky, datovatelné do konce 13. století však nevylučují starší osídlení.

Fortsetzung der Erforschung mittelalterlicher Burgwüstungen im Raume der Hostýnské vrchy / Berge / /Bez. Kroměříž/. Im Jahre 1985 setzte die Feststellungsgrabung auf den mittelalterlichen Burgwüstungen in der Zone der Hostýnské vrchy fort. Untersucht hat man die Lokalitäten Šaumburk und Obřany /Bez. Kroměříž/. Die Burg Šaumburk entstand nach der Mitte des 13. Jahrhunderts und in der 1. Hälfte des 14. Jahrhunderts wurde sie durch Feuersbrunst beschädigt, in ihrem ursprünglichen Umfang hat man sie nicht mehr erneuert. Ihre Funktion übernahm eine kleinere Burg, in ihrer nächsten Nähe errichtet und vermutlich auch die ursprüngliche Benennung tragend. Die Wüstung der neuen Burg kann man in die Mitte des 15. Jahrhunderts legen.

Burg Obřany, ursprüngliches Zentrum der Bystřicer Herrschaft, wurde nach den Grabungsergebnissen irgendwann um die Mitte des 14. Jahrhunderts errichtet und vor der Mitte des 15. Jahrhunderts gewüstet.

#### NÁLEZ STŘEDOVĚKÉ KERAMIKY V AREÁLŮ GOTTWALDOVSKÉHO ZÁMKU /okr. Gottwaldov/

Jiří Kohoutek, Oblastní muzeum jihovýchodní Moravy - Gottwaldov

Na podzim roku 1985 byla zahájena rozsáhlá rekonstrukce přízemí jižního křídla zámecké budovy v Gottwaldově. Přitom se ukázalo, že vnitřní obvodová zeď jižního traktu náleží s největší pravděpodobností nejstarší stavební periodě stavebního organismu. Zdivo, zbudované z lomového kamene o šířce 100 cm, bylo zapuštěno asi 80 cm pod úroveň současného terénu a dosedalo přímo na jílovité podloží. Ve dvou případech zasahovala základová spára zdiva do kulturní vrstvy, ze které byla získána kolekce archeologického materiálu.

Jedná se o běžnou, tenkostěnnou keramiku, zbarvenou šedohnědé až černě. Typologicky je zde zastoupen hrnec, džbán, poklice a zásobnice. Z výzdoby je zajímavý výskyt nápisového radélka, vyskytly se i zlomky ložtického poháru. Celý soubor lze celkem spolehlivě datovat do 2. poloviny 15. století.

Fund mittelalterlicher Keramik im Areal des Gottwaldover Schlosses /Bez. Gottwaldov/. Bei der Rekonstruktion des Erdgeschosses des Schlosses im Herbst 1985 hat man Reste einer Kulturschicht entdeckt, die keramisches Material enthielt, in die zweite Hälfte des 15. Jahrhunderts datierbar.

#### BURG BLANSKO, Kat. Geb. Suchdol /Bez. Blansko/

Jiří Doležal, Blansko

Die Oberflächenuntersuchung der Burg am 29. August 1985 konzentrierte sich auf die detaillierte Erkenntnis seiner Disposition und Architektur, durch Lesefunde eine kleinere Keramikkollektion aus der Mitte des 13. bis Beginn des 15. Jahrhunderts gewonnen; insgesamt 28 St. - kleinere Töpfe, Töpfe, Krug, Vorratsgefäße, Hohlziegel. Der bisherige Erkenntnisstand /Hásek 1979, Bolina, im Druck/ kann durch neue Feststellungen ergänzt werden:

Die Datierung des, auf eine Fuge zum SO-Abschnitt der elastischen Mantelmauer des Kernes, zugebauten zweiräumigen Palastes und also auch der trennenden Querwand, die in seine Westecke eingebunden ist, bleibt strittig. Die im Gemäuer sekundär verwendeten architektonischen Elemente sowie der Charakter des Baues sprechen erst für das 14. Jahrhundert. Der Fund einer Keilrippe belegt irgendwo im Raume der hinteren Burg die Existenz von gewölbten Gemächern. Die NO-Seite des inneren Burghofes des Kernes nahm ein Gebäude mit einer offensichtlich Fachwerkkonstruktion ein/mächtige Lehmewurdestruktion/.

Für die Entstehung der Vorburg etwa kurz vor dem J. 1349 /CDM VII, 646/ zeugt die Absenz von Keramik aus dem 13. Jahrhundert. Zahlreiche Hohlziegelbruchstücke belegen die Überdachung des turmartigen Baues auf der Vorburg mit einer nicht verbrennbaren Decke.

Vor dem ersten Nackengraben Spuren von Objekten der wirtschaftlichen Burgzubehör erfasst.

## PŘEHLED VÝZKUMU 1985

- Vydává : Archeologický ústav v Brně, sady Osvobození 17/19  
Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík  
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger  
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá  
Kresby : A. Krechlerová  
Na titulním listě : bronzová spona z Kostic  
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,  
provoz 34 - Kyjov  
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332  
Vydáno jako rukopis : 450 kusů - neprodejné